

කළීවායන ධාතු මඤ්චුසා

ධම්මවිචය

කවිවායන ධාතු මඤ්චුසා

පටුන

තුදාදයෝ අවුද්ධිකා	10
හු භුවාදයෝ ලුත්තවිකරණා	11
රුධාදයෝ	12
දිවාදයෝ.....	12
ස්වාදයෝ	13
කියාදයෝ	14
තනාදයෝ	14
නිව්චං ණණයන්තා වුරාදයෝ.....	14
සමන්තා සත්තගණා.	17

කච්චායන ධාතු මඤ්චුසා

“ධම්මා සුතා ධාතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිදා.”

(මහා සුඤ්ඤත සුත්තං; මජ්ඣිම නිකායො, උපරිපණ්ණාසකො, සුඤ්ඤත වග්ගො.)

පටුන සංස්කරණය - හික්බු ධම්මවිහාරි

(ජවය සංගායනා ත්‍රිපිටක වැඩසටහනින් උපුටා සකසන ලදී)

කවිවායන ධාතු මඤ්ජුසා

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

නිරුක්ති නිකරා'පාර-පාරවාර'න්තගං මුනිං,
වන්දිත්වා ධාතුමඤ්ජුසං-බුමි පාවචනඤ්ජසං.

සොගතාගම මා'ගම්ම-තං තංචාකරණානි ව,
පායෙ වා'පඨිතාපෙ'ත්ථ ධාත්වත්ථා ව පවුච්චරෙ.

ජන්ද'භානිත්ථමො'කාරං-ධාත්වන්තානං සියාක්ච චි, යුනං දීසො ච
ධාතුමිභා-පුබ්බම'ත්ථපදං අපි.

1.

භූ සත්තායං පච පාකෙ ගමුසජ්ජ ගතිමිහි (ව);
සිලොක (ධාතු) සඨසානෙ සකි සඨකාය (වත්තනෙ;).

2.

(අටො) කුක-චකා'දානෙ කෙ සද්දෙ අකි ලක්ඛණෙ;
කු සද්දෙ කුච්ඡිනෙ ටඨික ධාරණෙ මකි මණ්ඩනෙ.

3.

චකි කොට්ඨ්ථයාත්‍රාසු සක්ක-ටිකද්වයං ගතෙ;
කකි ලොලත්තනෙ යානෙ තකි (ඉධ) ගතාදිසු.

4. වච, ලොකනචිත්තිසු චක්ඛවුත්තිමිහි (තු) රුක්ඛ (ච) ඛෙ ටීරහිංසඛණෙ
නිය, මො'පනයිට්ඨි වතාදිස මුණ්ඩිසු දික්ඛ ('ථ) කක්ඛ-කඛා භසනෙ තුර,
හිංසනවුද්ධිගතීසු (හි) දක්ඛ'දනමිහි (තු) ජක්ඛ (ච) භක්ඛ (මතා) අන, ජාලදුබ්බසු
(තු) දික්ඛ (ච) දුක්ඛ (ච) ඉක්ඛ දිස'ඨික න කො'ඛ සුසෙ.

5. [අ] නික්ඛ වුම්ඛනෙ'(පි) සික්ඛ විජ්ජු'පාදු' පාසානමිහි රක්ඛ
ගුත්තිවාරණෙ (පි) උඤ්ජනෙ (සියා'පි) හික්ඛ යාවලද්ධා'ලද්ධිසු (පි) චක්ඛ
රොසසංභතෙසු මොක්ඛ මුත්තියං චපෙ (පි) වික්ඛ වාවබොධනෙසු.

[ඛ] නඛ මඛ රඛ නඬ්ඛාමඬ්ඛරක්ඛි'බ්බිලඬ්ඛා ලඛ වඛ ඉඛ ඉඬ්ඛා උඬ්ඛ
වඬ්ඛු'ඛ ගතායං වඬ් මඬ් කඬ් කඬ්ඛෙ බ්බි බයෙ උක්ඛ සෙකෙ ඛු ඛුතධනිසු
(වුත්තො) ඛෙ('ථ) බාදෙ සුපෙ (ව.)

6.

අග්ගො (තු) ගතිකොට්ඨ්ථෙ ලග සඬ්ගෙ මගෙ'සනෙ;

කව්‍යායන ධාතු මඤ්ජුසා

අගි ඉගි රිගි ලිගි වගි ගත්‍ය'ත්ථධාතවො.

7.

සිලාස කත්ථනෙ ජග්ග හසනෙ අග්ග අග්ගනෙ;
සිසි ආසායනෙ (හොති) ලසි සොසගතිසු (ව;).

8.

වච ඛ්‍යත්තවචෙ යාව යාවනෙ රුව දිත්තියං;
සුව සොකෙ කුව සද්දෙ (අථො) විච විචෙවනෙ.

9.

අඤ්ච පුජාගතෙ වඤ්ච ගමනෙ කිඤ්චා'වමද්දනෙ;
ලුඤ්චා'පනයනෙ නච්ච නච්චනෙ මච රොචනෙ.

10.

අච්චා'ච්චනෙ වු ච්චනෙ සචො (තු) සමචායනෙ;
පච යානෙ කච්-චච්ච දිත්තියං මච් ධාරණෙ.

11.

පුච්ඡ සම්පුච්ඡනෙ මුච්ඡ මොහස්මිං ලඤ්ඡ ලක්ඛණෙ;
අඤ්ජා'යාමෙ (හචෙ) පුඤ්ජ පුඤ්ජනෙ උඤ්ජ උඤ්ජනෙ.

12.

තච්ඡො තනුකිරයෙ පිඤ්ජ පිඤ්ජනෙ රාජ දිත්තියං;
වජා'ජගමනෙ රඤ්ජ රාගෙ හඤ්ජා'වමද්දනෙ.

13.

අඤ්ජු ඛ්‍යත්තිගතීකන්ති මක්ඛණෙස්චෙ'ජ කම්පනෙ;
හජ සංසෙවනෙ සඤ්ජ සඬ්ගෙ (තු) ඉඤ්ජ කම්පනෙ.

14.

යජ දෙවච්චනෙ දානසඬ්ගතීකරණෙසු (ව);
තිජක්ඛමනිසානෙසු දානෙ('පි) වජ භාතියං.

15.

සජා'ලිඬ්ගන විස්සජ්ජ නිම්මාණෙ මුජ්ජ මුජ්ජනෙ;
මජ්ජ සංසුද්ධියං ලජ්ජ ලජ්ජනෙ තජ්ජ තජ්ජනෙ.

16.

කවිවායන ධාතු මඤ්චුසා

අජ්ජ-සජ්ජා'ජ්ජනෙ සජ්ජ නිම්මාණෙ ගජ්ජ සද්දනෙ;
ගුජ-කුජ ද්වයං සද්දෙ අබ්‍යන්තෙ ඛජ්ජ භක්ඛණෙ.

17.

හජ්ජ පාකෙ විජි භයවලනෙ විජ විජනෙ;
ඛජි ගමනවෙකල්ලෙ ජි ජයෙ ජු ජවෙ (සියා;) .

18.

කෙක වින්තායුජ්ඣ උස්සග්ගෙ ගමනෙ අට-පට ද්වයං;
නට නව්වෙ රට පරිභාසනෙ වට වෙය්නෙ.

19.

වට්ට ආවත්තනෙ වණ්ට වණ්ටත්ථෙ කට මද්දනෙ;
ඵ්ටො විසරණාදීසු කට සංවරණෙ ගතෙ.

20.

සුට සොසෙ පතිසානෙ විට'ක්කොසෙ (ව) පෙසනෙ;
භට භත්‍යං කුට-කොට්ටච්ඡෙදනෙ ලුට ලොටනෙ.

21.

ජට-කුට-පිට සඬ්ඝානෙ විටු'ත්තාසෙ සට්'හනෙ;
සට් සඬ්ඝට්ටනෙ තට්ට ච්ඡෙදනෙ මුට මද්දනෙ.

22.

පය බ්‍යත්තව්වෙ හෙය් බාධායං වෙය් වෙය්නෙ;
සුඨි-කුඨි ද්වයං සොසෙ පිය හිංසනධාරණෙ.

23.

කය් සොසනපාකෙසු වය් ථුලත්තනෙ (හවෙ);
කඨි සොසෙ රුය්-ලුයො'පසානෙ සය් කෙතවෙ.

24.

(සියා හය් බලක්කාරෙ කඬ්භෙදෙ කඬ්ච්ඡිදෙ;
මණ්ඩ විභූසනෙ වණ්ඩ වණ්ඩික්කෙ හඩ් හඩ්ඩනෙ.

25.

පඩ් උජ්ජණ්ඩනෙ ලිඬ්ගවෙකල්ලෙ මුඩ් බණ්ඩනෙ,
ගඩ් වත්තෙ'කදෙසම්භි ගඩ් සන්තිවයෙ('පිව;);

26.

රඬි-එරඬි හිංසායං පිඬි සඬිසාතආදිසු,
කුඬි දාහෙ පඬි ගතෙ හිඬි ආහිණ්ඩනෙ (සියා;) ;

27.

කරණ්ඩ භාජන'ත්ථමිහි (අථො) ලඬි ජිගුච්ඡනෙ,
(චත්තනෙ) මෙඬිකොට්ඨේලෙ සඬි ගුම්බත්ථමීරණෙ;

28.

(අථො'පි) අඬි අණ්ඩත්ථෙ (දිස්සනෙ) තුඬි තොඩනෙ,
වඬිඬි සංවඬිඬිනෙ කඬිඬි කඬිඬිණෙ හණ භාසනෙ;

29.

සොණ වණ්ණෙණ ගුණ'භ්‍යාසෙ ඉණ-ථෙණ ද්වයං ගතෙ,
පණ වොහාරථොමෙසු (චත්තනෙ) කණ මීලනෙ;

30.

අණ-රණ-කණ-මුණ-ක්චණ-කුණ සද්දෙ,
යත පතියතනෙ ජුත දිත්තිමිහි;
අත-පත ගමනෙ චිත සඤ්ඤාණෙ,
කිත වාසා'දො වතු වත්තුමිහි.

31.

(හවෙ) කත්ථ සිලාසායං මථ-මත්ථ විලොළනෙ,
නාථ යාවනසන්තාප ඉස්සෙරා'සිංසනෙසු (ව;)

32.

පුථ (වෙ) පුථු විත්ථාරෙ ඛ්‍යථ භීතිවලෙසු (ව),
ගොත්ථු වංසෙ පථ-පන්ථ ගතෙ නන්ද සමිද්ධියං;

33.

වන්දා'හිවාදථොමෙසු ගද ඛ්‍යත්තවථෙ'(පිච),
(අථො) නින්ද ගරභායං බදි පක්ඛන්දනාදිසු;

34.

එදි (තු) කිඤ්චිවලෙන වදි කන්තිහිළාදනෙ,
කිලිදි පරිදෙවාදො උදිස්සවකිලෙදනෙ;

35.

ඉදී (තු) පරමිස්සරියෙ අදිඅන්ද (ව) බන්ධනෙ,
හගන්ද සෙවනෙ (හොති) හද්ද කලාණකම්මනි;

36.

සිද සිඬිගාරපාකෙසු සද්ද්වර්තසොසනෙ,
මදි බලො මුද-මදා සන්තොසෙ මද්ද මද්දනෙ;

37.

සන්ද පස්සවනාදීසු කන්ද'වහානෙ (ව') රොදනෙ,
විද ලාහෙ දද දානෙ රුදි අස්සවිමොවනෙ;

38.

සදො විසරණා'දානගමනෙ (වා')වසාදනෙ,
හිළාද (තු) සුබෙ සුදක්ඛරණෙ රද විලෙබ්භණෙ;

39.

සාද අස්සාදනාදීසු ගද බ්‍යත්තවච්ච'(පිච),
නද අබ්‍යත්තසද්දෙ (තු) රදා'දා-බාද-හක්ඛණෙ;

40.

අද්ද යාවනායාත්‍රාදිස්ව (ථො) මිද සිනෙහනෙ,
(සියා) බුද ජිගච්ඡායං දළිද්ද දුග්ගච්චං (හි තු;)

41.

දා දවෙ දු ගතිවුද්ධයං දා දානෙ විද ජානනෙ,
තදි ආලසියෙ බාධ බාධායං ගුධ කීළනෙ;

42.

(අථො) ගාධ පතිට්ඨායං වුයු-ඵධ (ව) වුද්ධියං,
ධා (හොති) ධාරණෙ (වෙච) චිත්තායං බුධ බොධනෙ;

43.

සිඬු ගතිමිහි යුධ සම්පහාරෙ විධ වෙධනෙ,
රාධ හිංසායසංරාධෙ බධ-බන්ධ (ව) බන්ධනෙ;

44.

සිධ-සාධ (ව) සිද්ධිමිහි ධෙ පානෙ ඉන්ධ දිත්තියං,
මාන පුජාය වන-සන සම්භවෙ අන පාණනෙ;
කන දිත්තිගතිකන්තං බන-බන්ව'වදාරණෙ.

කවිවායන ධාතු මඤ්ජුසා

45.
ගුප ගොපනකෙ ගුප සංවරණෙ තප සන්තාපෙ තප ඉස්සරියෙ,
වුප මන්දගතෙ තපුඋඛිබ්බෙගෙ රප-ලප වාකොස සප අක්කොසෙ;
46.
ජප-ජප්ප වචේ'ඛ්‍යත්තෙ තප්ප සන්තප්පනෙ (සියා),
කපි කිඤ්චිවලෙ කප්ප සාමත්ථෙ වෙපු කම්පනෙ;
47.
තප්ප සන්තගතෙවිෂෙදෙ තක්කෙ භිංසාදිසු'(වචනෙ),
වප ඛිජ්චිතික්කෙපෙ ධුප සන්තපනෙ'(පි ව);
48.
වප සාන්ත්වෙ පු පවනෙ කුප දාහෙ සුපො සයෙ,
පුප්ඵ විකසනෙ (හොති) රම්බ'ලම්බවසංසනෙ;
49.
වුම්බ වදනසංයොගෙ කම්බ සංවරණෙ (මතො),
අම්බ සද්දෙ (ව) අස්සාදෙ තායනෙ සබ් මණ්ඩනෙ;
50.
ගම්බ දප්පෙ'බ්බ-සබ්බා'(පි) ගමනෙ පුබ්බ පුරණෙ,
ගුම්බ'බ්බගුම්බනෙ වබ්බ අදනෙ උබ්බ ධාරණෙ;
51.
ලහ ලාහෙ ජම්හ ගත්තවිනාමෙ සුහ සොහනෙ,
භී හයෙ රහ රාහස්සෙ (වා)'රම්හෙ බුහ සඤ්චලෙ;
52.
ථම්හ-බම්හ පතිබන්ධෙ ගම්හ පාගම්භියෙ වධෙ,
සුම්හ සංසුම්හනෙ සම්හ විස්සාසෙ යහ මෙථුනෙ;
53.
දුහ ජීගිංසනෙ දම්හ ගන්ථනෙ උදුහා'දනෙ,
කමු (තු) පදවික්කෙපෙ බමු (තු) සහණෙ (සියා;)
54.
හමු අනවට්ඨානෙ (ව) වමු උග්ගිරණාදිසු,
කිලමු-ක්කිලමු ගෙලඤ්ඤෙ රමු කිලා'ය (මීරිතො;)

55.

දමො දමෙ නම නමෙ (අථො) සම පරිස්සමෙ,
යමු උපරමෙ නාසෙ අම යාතෙ මු බන්ධනෙ;

56.

ධමො පුමො (ච) ධමනෙ තම සඬ්ඛාවිභූසනෙ,
ධුම-ථිම (ච) සඬ්ඝාතෙ තම සාන්ත්ව'වසාදියෙ;

57.

අයො වයො පය-මයො නයො රයගතිමිහි (ච)
දය දානගතීරක්ඛා හිංසාදිසු යු මිස්සනෙ;

වාය සම්පූජනෙ තාය සන්තානෙ පාය වුද්ධියං,
(අථො) උසුය දොසා'විකරණෙ සාය සායනෙ;

58.

තර තරණස්මිං ඵර සන්ඵරණෙ හර හරණස්මිං ඵර සම්ඵරණෙ,
සර ගති වින්තා හිංසා සද්දෙ පුර වලනාදො හර හරණස්මිං;

59.

රි සන්තතිස්මිං රි ගතෙ රු සද්දෙ බුරව්ඡිදස්මිං ධර ධාරණමිහි,
ජර ජීරණත්ථෙ මරපාණවාගෙ බර සෙකනාසෙ සර සෙවනමිහි;

60.

ගරො නිගරෙණ සෙකෙ දර ධාහෙ විදාරණෙ,
වර ගතිභක්ඛණෙසු වර සංවරණාදිසු;

61.

වරවිෂ්ඨෙද අරනාසෙ ගතෙ (ච) පුර පුරණෙ,
කුර ක්කොසෙ නර නයෙ ජාගර සුපිනක්ඛයෙ;

62.

පිලු-පලු-සල-හුලා ගත්ථා ත්ථා වල කම්පනෙ,
බල සඤ්චලනෙ ඵුල්ල විකාසෙ ජල දිත්තියං;

63.

කව්‍යායන ධාතු මඤ්ජුසා

එල නිජ්ඵත්තියං (හොති) දල දිත්තිවිදාරණේ,
දල දුග්ගතියං නිල වණ්ණේ මිල නිමිලනෙ;

64.

සිල සමාධිමිහි කිල ඛන්ධෙ ගල-ගිලා'දනෙ,
කූල ආවරණේ සුල රුජායං බලපාණනෙ;

65.

තල-මූල පතිට්ඨායං වල-වල්ල නිවාරණේ,
පල්ල නින්නෙ (ව) ගමනෙ මල-මල්ල'වධාරණේ;

66.

(වත්තනෙ) බිල කායින්නෙ කලිලෙ අල-කල ද්වයං,
වෙල්ල සඤ්චලනෙ කල්ල සජ්ජනෙ අලිඛන්ධනෙ;

67.

චුල්ල භාවකිරයෙ පුලා'කස්සනෙ චුල මද්දනෙ,
(වත්තනෙ) බල සොචෙයොයා පල රක්ඛගනෙසු(පි;)

68.

කෙල-බෙල-වෙල-පෙල-වෙල-සඤ්චලනාදිසු,
අව රක්ඛණේ ජීව පාණධාරණේ (තු) ජලවො ගතෙ;

69.

කණ්ඩුවනමිහි කණ්ඩුවො සරණේ ඡෙදනෙ දවෙ,
දවො (තු) දවනෙ දෙවු දෙවනෙ සෙවු සෙවනෙ;

70.

ධාව ගමනචුද්ධිමිහි (පඨිකො) ධොවු ධොවනෙ;
වෙ-වී ද්වෙ තන්තුසන්තානෙ වෙ-වු සංවරණේ (සියා)
භ්වෙ අවිභානෙ කෙව සෙකෙ ධුව යාත්‍රා ථීරෙසු (ව;);

71.

අස ගස අදනෙ සස අදනස්මිං-ඉස පරියෙසෙ ඉසුඉච්ඡායං,
සසු පාණනගතිහිංසා'ද්‍යා'ත්ථෙ-මස ආමසනෙ මුස සම්මොසෙ;

72.

කුස අක්කොසෙ දුස අජ්ජිතෙ-තුස සන්තොසෙ පුස පොසමිහි,
රුස ආලෙපෙ රුස හිංසායං-මසු මච්ඡෙරෙ උසු දාහෙ ('පි;)

73.

භස භසනස්මිං සුස සද්දස්මිං-තස උබ්බෙගෙ තුස උබ්බෙගෙ,
ලස කන්තා'ත්ථෙ රස අස්සාදෙ-(පුන)භස භස්මිකරණෙ(වා'පි;)

74.

ගවෙස මග්ගණෙ පංස නාසනෙ දිස පෙක්ඛණෙ,
සාසා'නුසිට්ඨියං භංස පිතියං පාස ඛන්ධනෙ;

75.

සංස පසංසනෙ ඉස්ස ඉස්සායං කස්ස කස්සනෙ,
ධංස පධංසනෙ සිංස ඉච්ඡායං සංස සංසනෙ;

76.

සංස-දංසා (තු) ධසනෙ භාස වාචාය දිත්තියං,
(සියා) භුස අලඬිකාරෙ (අථො) ආසු'පවෙසනෙ;

77.

වස කන්තිනිවාසෙසු වස්සසෙවනසද්දනෙ,
කිස සාණෙ කස ගතෙ කස හිංසාවිලෙඛනෙ;

78.

දිසා'තිසජ්ජනා'දිසු කාස දිත්තිමිහි සජ්ජනෙ,
(දුච්ච ධාතු) ඛස-කඬස හිංසායං මිස මිලනෙ;

79.

සු හිංසාකුලසන්ධානායාත්රා'දිසු සු පස්සවෙ,
සු සද්දෙ සු පසවනෙ සි සයෙ (ව) සි සෙවනෙ;

80.

මහ පුජායා'රහපුජායං-ගුහ සංවරණෙ ලිහ අස්සාදෙ,
රහ වාගස්මිං මුහ මුච්ඡායං-මහ සත්තායං ඛහු සංඛ්‍යානෙ;

81.

සහ ඛමෙ දහ භස්මිකරණෙ (ව) පතිට්ඨායං,
රුහ සඤ්ජනනෙ උභව විතක්කෙ වහ පාපණෙ;

82.

දුහ'ප්පසුරණෙ නාසෙ දිහො උපවයෙ (මනො),
නින්දායං ගරහො ඊහ සට්ටනෙ මිහ සෙවනෙ;

83.

ගාහ විලොළනෙ බුහ-බහ-බුහ (ව) වුද්ධියං,
විහෙ සද්දම්භි භසනෙ හා වාගෙ ලුළ මන්ථනෙ
කීළවිහාරම්භි ලළ විලාසෙ' (මෙසවුද්ධිකා;)

තුදාදයො අවුද්ධිකා

84.

තුද බ්‍යථායං (තු) නුද ක්ඛෙපණෙ ලිබ ලෙබණෙ,
කුච සඬකොචනෙ රිච ක්ඛරණෙ බච බන්ධනෙ;

85.

උච සද්දෙ සමවායෙ විජී භයචලෙසු (ච),
(චත්තන) භුජ කොට්ඨ්ලෙ චලඤ්ජො (තු) චලඤ්ජනෙ;

86.

භජ සෙවාපුඨක්කාරෙ රුජ රොගෙ අථා'ථනෙ,
කුචච්ඡෙදෙ (ච) කොට්ඨ්ලෙ අගා සජ්ඣායනා'දිසු;

87.

පුණො සුභ කිරයෙ චත්ත චත්තනෙ චත යාවනෙ,
පුඨ පාකෙ පුතිභාවෙ කුඨසංක්ඛලෙසනෙ' (පි ව;)

88.

(උහො ධාතු) පුඨ-පඨ විත්ථාරෙ විද ජානනෙ,
හද උච්චාර උස්සග්ගෙ-චිත්තායං මිද හිංසනෙ;

89.

නන්ධ විනන්ධනෙ ථීන-පුන සඬ්ඝාතවාචිනො,
කප අච්ඡාදනෙ චජ්ජ වාරණෙ බීජ පෙරණෙ;

90.

සුපො සයෙ ඡුපො එස්සෙ (චත්තන) චප සාන්ත්වනෙ,
නහ (ධාතු) විහිංසායං රුමහ උප්පිළනාදිසු;

91.

සුමිහ සංසුමිහනෙ ජමිහ ජමිහනෙ ඡුහ නිච්ඡුහෙ,
යුහ නිට්ඨුහනෙ චමු අදනෙ ජමු හීළනෙ;

92.

කුමු දාහෙ ඡමු අදනෙ ඉරිය වත්තනෙ' (පි ව),
කිර (ධාතු) විකිරණෙ ගිරො නිගිරණා' දිසු;

93.

ඵර සඤ්චලනාදිසු කර සද්දා' දනෙසු (ව),
බුරවිණෙදෙ විලිඛණෙ සුර භිමෙ ගිලා' දනෙ;

94.

තිල ස්නෙහෙ විල වාසෙ හිල භාවෙ සිලු' ඤ්ඡනෙ,
බිල හෙදෙ ඵුල වයෙ කුසවිණෙදන සුරණෙ;

95.

විසජ්ජවෙසෙ ඵරණෙ දිසා' තිසජ්ජනා' දිසු
ඵුල ඵස්සෙ මුස ටෙයො ඵස අජ්ජිකිරයාය (තු)
ගුල මොක්ඛෙ ගුල පරිවත්තනම්හි (තුදාදයො;)

හු භූවාදයො ලුත්තවිකරණා

96.

හු-භූ සත්තාය (මු' වචන්ති) ඉ අජ්ඣානෙ ගතිම්හි (ව,)
බා-බ්‍යා (ද්වයං) පකථනෙ ජි ජයෙ ඤා' වබ්බාධනෙ;

97.

සි-ලී වෙහාසගමනෙ යා ගතීවිනිචුත්තියං,
නී පාපණෙ මුන ඤාණෙ හන හිංසාගතීසු ('පි)

98.

පාරක්ඛණම්හි පා පානෙ බු වාවායං වියත්තියං,
හා දිත්තියං මා පමාණෙ (අටො) යා පාපුණෙ (සියා;)

99.

(දුට්ඨෙපි) රා-ලා ආදානෙ වා ගතීගන්ධනෙසු (පි,)
අස (ධාතු) භූවි (බ්‍යානො) සි සයෙ සා සමත්ථියෙ;

ජුහොත්තා'දයො සද්විභාවලුත්තවිකරණා.

100.

හු දානෙ' (පි ව) ආදානෙ භවාදානෙ (ව වත්තනෙ,)

කව්‍යායන ධාතු මඤ්ඡුසා

හා වාගෙ කමු යාත්‍රායං දා දානෙ ධා (ව) ධාරණෙ;

අවිකරණභූවාදයො සමත්තා.

රුධාදයො

101.

රුධි ආවරණෙ මුඛ මොචනෙ රිච රෙචනෙ,
සිච සෙකෙ යුජ යොගෙ භුජ පාලනභොජනෙ;

102.

කතිච්ඡෙදෙ ඡිදි ද්වෙධාකරණෙ හිද විදාරණෙ
විද ලාහෙ ලුපච්ඡෙදෙ විනාසෙ ලිපලිම්පනෙ
පිස සංවුණ්ණනෙ හිසි විහිංසායං (රුධාදයො;)

දිවාදයො

103.

දිවු කීලා විජිගිංසා වොහාරජ්ජුති ටොමිනෙ,
සිවු තන්තුනසන්තානෙ ඛි බයෙ බා පකාසනෙ;

104.

කා-ගා සද්දෙ (පි) සා ගන්ධො'පාදානෙ රුච රොචනෙ,
කච දිත්‍යං මුඛ මොචෙ (අථො) විච විචෙචනෙ;

105.

රඤ්ජ රාගෙ සඤ්ජ සඬ්ගෙ බලනෙ මජ්ජ සුද්ධියං,
යුජො සමාධිමිහි ලුජො විනාසෙ කුඛා විචිත්තනෙ;

106.

තා පාලනෙ ඡිදි ද්වෙධාකාරෙ මිද සිනෙහනෙ,
මදු'මමාදෙ බිද දිනභාවෙ හිද විදාරණෙ;

107.

සිද පාකෙ පදගනෙ විද සත්තා විචිත්තනෙ,
දී බයෙ සුපනෙ දා (ව) දානෙ දාත්ව'වබණ්ඩනෙ;

108.

බුධා'වගමනා'දීසු අත්ථෙසු යුධ යුජ්ඣකනෙ,

කච්චායන ධාතු මඤ්ජුසා

කුඨ කොපෙ සුඨ සොචෙ රාධ හිංසාය සිද්ධියං;

109.

ඉධ සංසිද්ධිවුද්ධිසු සිධ-සාධ (ච) සිද්ධියං,
විධ වෙධෙ ගිධ ගෙධෙ රුධි ආචරණා'දිසු;

110.

මන ඤාණෙ ජන්තූ'ප්පාදෙ හන හිංසාගතීසු (පි,)
සිනා සොචෙ කුප කොපෙ තප සන්තාප පිණනෙ;

111.

ලුපච්ඡෙදෙ රූප නාසෙ පකාසෙ දිප දිත්තියං,
දප භාසෙ ලභ ලාභෙ ලුභ ගෙධෙ බුභො චලෙ;

112.

සමු'පසම බෙදෙසු හර-හිරි (ච) ලජ්ජනෙ,
මිලා ගත්තවිනාමෙ (ච) ගිලා භාසක්ඛයෙ (පි ච;)

113.

ලී සිලෙසෙ දුචිකාරෙ වා ගතී ඛන්ධනෙසු (ච,)
ලිසි ලෙසෙ තුස තොසෙ සිලිසා'ලිඬිගනාදිසු;

114.

කිලිස කලිසො'පතාපෙ (අථො) තස පිපාසනෙ,
රූස රොසෙ දිස-දුස අප්පිතිමිහි (දුචෙ සියුං;)

115.

යසුප්පයතනෙ අසු බෙපනෙ (පි ච චත්තනෙ,)
සුස සොසෙ භස අධොපාතෙ නස අදස්සනෙ;

116. සා'ස්සාදෙ සා'වසානෙ (ච) සා තනුකරණෙ (පි ච) හා වාගෙ මුභ
වෙච්ඡිත්තෙ නභ සජ්ජනඛන්ධනෙ නභ සොචෙ පිහිවිජායං සිනිහ-සනිහ පිතියං.

ස්වාදයො

117. සු සචණෙ සක සත්තිමිහි ඛී ඛයමිහි ගි සද්දනෙ,

අප-සම්භූ (ච) පාපුණනෙ හි ගතිමිහි වූ සංචරෙ;

කියාදයෝ

118.

කී විනිමයෙ වී වයෙ ජී ජයෙ ඤා'වබොධනෙ,
ථව'හිත්ථවෙ කම්පනෙ ධු (අථො) පු පවනෙ (සියා;)

119.

පී තප්පණෙ මා පමාණෙ බිපක්ඛෙපෙ මි හිංසනෙ,
මි පමාණෙ මු බන්ධෙ (ව) ලු පච්ඡෙදෙ සි බන්ධනෙ
අස හක්ඛණෙ (අථො) ගහ උපාදානෙ (කියාදයෝ;)

තනාදයෝ

120.

තනු විත්ථාරෙ සක සත්තිස්මිං-දු පරිතාපෙ සනු දානස්මිං,
වන යාවායං මනු බොධස්මිං-හි ගතෙ අප පාපුණ්ණස්මිං (හි,)
කර කරණස්මිං(හවති)සි බන්ධෙ-සු අහිස්සවනෙ(තනු ආදීති;)

නිව්චං ණණයන්තා වුරාදයෝ.

121.

වුර ථෙය්‍යෙ ලොක (ධාතු) දස්සනෙ අකි ලක්ඛණෙ,
සියා ථක පතිසානෙ (පුන) තක්ක විතක්කණෙ;

122.

ලක්ඛ දස්සනඅභිකෙසු (වත්තනෙ) මක්ඛ මක්ඛණෙ,
හක්ඛා'දනෙ මොක්ඛ මොවෙ සුඛ-දුක්ඛ (ව) තකිරයෙ;

123.

ලිඬිග විත්තකිරයා'දීසු මග-මග්ග ගවෙසනෙ,
(පුනා'පි) පව විත්ථාරෙ ක්ලෙසෙ වඤ්ච පලම්භනෙ.

124.

වච්ච අප්ඤ්ඤායනෙ අච්ච පුජායං වච භාසනෙ,
රච පතියතනෙ සුච පෙසුඤ්ඤෙ රුච රොචනෙ;

125.

මුචප්පමොචනෙ ලොච දස්සනෙ කච දිත්තියං,
සප්පා'ප්ප අප්පනෙ තප්ප තප්පනෙ චප්ප චප්පනෙ;

126.

යුජ සංයමනෙ පුජ පුජායං තිජ තෙජනෙ,
පජ මග්ග සංවරණෙ ගතෙ භජ විභාජනෙ;

127.

(අපො) භාජ පුඨක්කාරෙ සභාජ පිතිදස්සනෙ,
(අපො තු) සට සඬ්ඝාතෙ සට්ට සඤ්චලනා'දිසු;

128.

කුට-කොට්ටච්ඡෙදනෙ (ද්වෙ) කුට ආකොටනා'දිසු,
නට නච්චෙ චට-පුට හෙදෙ චණ්ට විභාජනෙ;

129.

තුච්චිට එකසයනෙ සටො විසරණෙ (සියා),
ගුණ්ඨ ඔගුණ්ඨනෙ හෙය් බාධායං වෙය් වෙය්නෙ
ගුඬි වෙයෙ කඬි-බඬි හෙදනෙ මඬි භුසනෙ;

130.

පණ්ඩ-හණ්ඩ පරිභාසෙ දඬි ආණාය (මීරිතො),
තඬි සංතාලනෙ පිණ්ඩ සඬ්ඝාතෙ ජඬ්ඬ ජඬ්ඬනෙ;

131.

චණ්ණ සංචණ්ණනෙ චුණ්ණ චුණ්ණනෙ ආණ පෙසනෙ,
ගණ සංකලනෙ කණ්ණ සචණෙ චිත්ත චිත්තනෙ;

132.

සන්ත සඬ්කොචනෙ මන්ත ගුත්ත භාසන ජානනෙ,
චිත සංවෙතනා'දිසු කිත්ත සංසද්දනෙ (භවෙ;)

133.

යත නීය්‍යාතනෙ ගන්ථ සන්දබ්බෙ අත්ථ යාවනෙ,
කථ වාක්‍යජ්ජබන්ධෙ (ව) විද ඤාණෙ නුදෙ චුද;

134.

ජදා'පචාරණෙ ඡද්ද වමනෙ ඡන්ද ඉච්ඡයං,
චදී'භිවාද ටොමෙසු හදිකල්‍යාණකම්මනි;

135.

කවිවායන ධාතු මඤ්ජුසා

හිළාද (තු) සුබෙ ගන්ධ සුවනෙ විධ කම්පනෙ,
රන්ධ පාකෙ (අටො) මාන පූජායං නු ත්ථුතිම්හි (තු;)

136.

ථන දෙවසද්දෙ උෟන පරිභානෙ ථෙන චොරියෙ,
ධන සද්දෙ ඤප නොස නිසාන මාරණා'දිසු;

137.

ලප වාකො කඛප දාහෙ රූප රොපණආදිසු,
පී තප්පනෙ (සියා) කප්ප විතක්කෙ ලහි වඤ්චනෙ;

138.

(අටො) වහි ගරභායං සමු සාන්ත්වන දස්සනෙ,
කමු ඉච්ඡාය කන්තිම්හි (සියා) ටොම සිලාසනෙ;

139.

තිමු තෙමන සඬකාසු අම රොගගතා'දිසු,
සංගාම යුද්ධෙ (වත්තෙයා) ඊර වාචා පකම්පනෙ;

140.

වර ආවරණි'ච්ඡාසු යාචායං ධර ධාරණෙ,
තීර කම්ම සමත්තිම්හි පාර සාමත්ථියා'දිසු;

141.

තුලු'ම්මානෙ බල සොචෙ සඤ්චයෙ පාලරක්ඛණෙ,
කල සඬකලනා'දිසු (හචෙ) මීල නිමීලනෙ;

142.

සීලු'පධාරණෙ මූල රොහණෙ ලල ඉච්ඡනෙ,
දුල උක්ඛෙපණෙ පූල මහත්තන සමුස්සයෙ;

143.

සුස සද්දෙ පිස පෙසෙ භුසා'ලඬකරණෙ (සියා,)
රූස පාරුසියෙ ඩුංස අක්කොසෙ පුස පොසනෙ;

144.

දිස උච්චාරණා'දිසු වස අච්ඡාදනෙ (සියා,)
රස'ස්සාදෙ රචෙ ස්නෙහෙ (අටො) සිස විසෙසනෙ;

145.

කච්චායන ධාතු මඤ්ජුසා

සි ඛන්ඨෙ මිස්ස සම්මිස්සෙ කුභ විම්භාපනෙ සියා,
රහ වාගෙ ගතෙ (වා'පි) මහ පූජාය (මීරිතො;)

146.

පිහි'ච්ඡායං සියා වීළ ලජ්ජායං එළ ඵාළනෙ
හීළ ගාරහියෙ පීළ බාධායං තළ තාළනෙ
ලළ (ධාතු)'පසෙවා'යං (චත්තනි'මෙචුරාදයො;)

සමත්තා සත්තගණා.

147.

භුවාදී ව රුධාදී ව-දිවාදී ස්වා'දයො ගණා,
කියාදී ව තනාදී ව-චුරාදීනි'ධ සත්තධා;

148.

කිරයාවාවිත්තමක්ඛාතු-මෙ'කෙකත්ථො බහු'දිතො,
පයොගතො'නුගන්තබ්බා-අනෙකත්ථා හි ධාතවො;

149.

හිතාය මන්දබුද්ධිනං-චාත්තං චණ්ණක්කමා ලහුං,
රචිතා ධාතුමඤ්ජුසා-සීලවංසෙන ධිමතා;

150.

සද්ධම්මපඨකෙරුහරාජහංසො,
ආසිට්ඨධම්මට්ඨිති සීලවංසො;
යක්ඛද්දිලෙනාබ්‍ය නිවාසවාසී,
යතිස්සරො සොයමිදං අකාසී;

කච්චායන ධාතුමඤ්ජුසා සමත්තා.

සාවරියානුසිට්ඨා පරිසිට්ඨපරිභාසා

1.

එකා නෙකස්ස රානන්තු-'හයෙසං අන්තිමා සරා,
අඨගානුඛන්ධා ධාතුනං-චුවිචන්තෙ'පි යථාක්කමං;

2.

ධාතුනො ව්‍යාඤ්ජනා පුබ්බෙ-නිග්ගහීතං සම'න්තිමා,
ඉවණ්ණෙනා'රුධාදීන-මනුඛන්ඨෙන විණ්හිතං;

කවිවායන ධාතු මඤ්ජුසා

3.

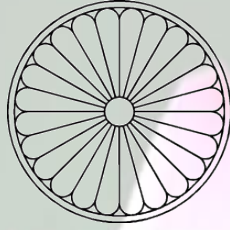
සෙසා'නුබන්ධා සබ්බෙසං-භොන්ති'ධු'ච්චාරණප්ඵලා,
උච්චාවචප්ඵලා භාස-න්තරම්පත්වා හ වන්ති'පි;

4.

නාමධාතුක භාවෝ'පි-කිරයාය අධිකාරතො,
විරුද්ධන්තරාභාවා-ක්වචිදෙව පසුප්පතෙ;

5.

ද්වන්දුයුත්තිවසා ක්වාපි-ආදෙසො යොවිහන්තියා,
ගුණාදිභාව සද්දො'පි-තකිරයත්ථෙ විධියතෙ;

සබ්බදාතං ධම්ම දාතං ජිනාති,
සබ්බරසං ධම්ම රසං ජිනාති;
සබ්බරතීං ධම්ම රතීං ජිනාති
තණ්හාක්ඛයෝ සබ්බදුක්ඛං ජිනාති

(ධම්මපදය තණ්හා වග්ගො)

ධම්මාරාමෝ ධම්මරතෝ - ධම්මං ධුත්ථිච්ඡන්දයං;
ධම්මං ධුත්ථස්සරං නික්ඛු - සද්ධම්මා හ පරිනායති.

(ධම්මපදය නික්ඛු වග්ගො)

ධම්මෝ පතොසො සුගතාප්පසන්ථෝ,
තරණීච සංසාර මහණ්ණවස්ස;
බ්‍රහ්මාසුරාදීනි අමස්සනීයෙතා,
රසො රසානං පරමෝ නිලොකෙ.

මහාගඳො මච්චුපරා පනානො,
සබ්බිනිනාසාය විසෙසමන්තො;
සබ්බන්ති දානෙත ච කප්පරුක්ඛො,
චිත්තමණී අද්දසටොච ධම්මො.

ධම්මං විනා තන්ති ජිනාච මානා,
තමෙව තාණං සරණං පනිට්ඨා;
තස්මා හි තො කිච්චමඤ්ඤප්පනාය,
සුඤ්ඤාච ධාරෙච වරාච ධම්මෙ.

(භස්වාහිනී)

චිරං නිට්ඨතු ලොකස්මිං - සම්මා සම්බුද්ධ සාසානං!

ධර්ම උපාය පිණිසයි.....